

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА
ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНОЇ ТА ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

**Методичні вказівки з курсу
«ІСТОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»
для самостійної роботи студентів заочної форми навчання
напряму підготовки 6.130102
«Соціальна робота»**

Одеса – 2015

Методичні вказівки з курсу «Історія соціальної роботи» для самостійної роботи студентів напряму підготовки 6.130102 / Гладченко С.В. – Одеса: Інститут інноваційної та післядипломної освіти Одеського національного університету імені І.І.Мечникова, 2015 – 30 с.

Укладач:

Гладченко Світлана Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент

Рецензенти:

Нікогосян О.О. кандидат політичних наук, доцент , завідувача кафедрою соціальної теорії ІІПО ОНУ імені І.І. Мечникова;

Смокова Л.С. кандидат психологічних наук, доцент кафедри Соціальної допомоги та практичної філософії ОНУ імені І.І. Мечникова.

Рекомендовано до друку Вченою радою ІІПО
Протокол № від 2015 р.

Вступ.

Курс «Історія соціальної роботи» займає важливе місце в системі підготовки спеціалістів в галузі організації і менеджмента соціальної роботи. За роки незалежності України соціальна робота пройшла кілька етапів становлення та розвитку. За цей час створено державну систему центрів соціальних служб для молоді, виникли різноманітні служби, ініціаторами яких стали як державні структури, так і громадські організації. Зараз підготовку соціальних педагогів, соціальних працівників, підвищення професійної кваліфікації фахівців здійснюють понад 30 вищих навчальних закладів. Постійно зростає кількість наукових досліджень з цієї проблематики, виходять друком видання, в яких представлений як зарубіжний, так і національний досвід, теоретичні й практичні напрацювання. Регулярним стало обговорення різноманітних питань соціальної роботи на міжнародних, національних, регіональних конференціях, семінарах, «круглих столах». Вагомою складовою процесу становлення і розвитку соціальної роботи в Україні продовжують залишатися проекти й програми соціального спрямування, що здійснюються за допомогою міжнародних організацій.

Значний внесок у розбудову вітчизняної практики соціальної роботи зробили професійні об'єднання. Відразу за створенням у 1992 році Української асоціації соціальних педагогів і спеціалістів із соціальної роботи виникли Ліга соціальних працівників, ціла низка регіональних громадських організацій, що об'єднали фахівців соціальної роботи. Прийняття «Етичного кодексу спеціаліста із соціальної роботи України», сприяло переходу фахівців соціальної сфери на новий рівень який відповідає міжнародним стандартам та вимогам щодо даної галузі професійної діяльності.

Мета курсу полягає в тому, щоб надати студентам інформацію про основні етапи становлення і розвитку різних форм благодійної діяльності та інших видів соціальної допомоги, захисту та підтримки населення України і за

кордоном, її сутність і найважливіші напрямки вдосконалення і розповсюдження в сучасних умовах.

2. Завдання курсу

Завданнями курсу «Історія соціальної роботи» є:

- охарактеризувати сутність історичного розвитку соціальної роботи;
- виділити і проаналізувати основні специфічні риси різних етапів становлення та розвитку соціальних та приватних закладів допомоги бідним в історії українського суспільства;
- розглянути особливості діяльності сучасної української держави по соціальному захисту і соціальній допомозі людям, яким вона потрібна, також групам і соціальним верствам;
- проаналізувати досягнення у сфері соціальної підтримки населення в Росії в XIX-XXст., в часи радянської влади та в сучасний період;
- охарактеризувати специфіку соціальної роботи в країнах сучасної Європи та Америки.

3. Місце курсу в системі гуманітарної освіти

Соціальна робота належить до числа професій, які виникли і розвиваються на основі замовлення суспільства щодо створення системи соціальної допомоги населенню. Історія створення і формування основних підходів, мети, принципів, методів і технологій соціальної роботи давня і ґрунтується на поступовому розвитку і удосконаленні уявлень суспільства і окремих особистостей про зміст, структуру, особливості людинознавчої діяльності. Система соціальної допомоги пройшла шлях від філантропічного підходу в підтримці соціально вразливих верств населення, людей, які потрапили у складну життєву ситуацію внаслідок соціальних чи особистісних проблем, до появи такого виду професійної допомоги, як соціальна робота, що призначена не тільки створювати необхідні умови для соціального забезпечення громадян,

але і для розвитку їхніх можливостей і вміння вибудувати своє життя, мобілізації внутрішніх ресурсів у подоланні життєвих криз.

Процес становлення соціальної роботи як виду професійної діяльності розпочався на початку ХХ ст. у країнах Західної Європи і США. В Україні, як і в інших слов'янських державах, державна соціальна допомога сиротам, інвалідам, бідним, військовослужбовцям розвинулася ще за часів Київської Русі і знайшла своє відображення у діяльності київських князів і християнської церкви. Основні етапи розвитку соціальної роботи як професії розглядаються у межах курсу «Історія соціальної роботи».

Студенти мають оволодіти фактичним матеріалом з історії соціальної роботи в Україні та за кордоном, навчитися аналізувати окремі факти, вільно висловлювати свої думки усно й на письмі, ознайомитися з рекомендованою обов'язковою та, по можливості, додатковою літературою, навчитися аргументовано і з пошаною до чужої думки вести дискусію з окремих проблем, виявити творчий підхід до розгляду окремих питань у рефератах, самостійних та іншого типу роботи. Крім того, студенти повинні оволодіти вмінням використовувати матеріал з історії соціальної роботи при засвоєнні інших предметів суспільно - гуманітарного циклу. В основу розробленого курсу покладено вимоги державного стандарту вищої освіти Міністерства освіти і науки України для викладання курсу «Історія соціальної роботи».

4. Вимоги до знань й умінь

Вимоги до рівня знань та умінь соціального працівника витікають з міжнародних вимог до кваліфікації соціального працівника. Згідно із "Стандартом кваліфікації практичної соціальної роботи" йому необхідно мати уяву про історію соціальної роботи.

Соціальний працівник повинен знати:

- специфіку роботи в різному соціальному середовищі;

- використовувати передовий вітчизняний та зарубіжний досвід соціально-культурної діяльності;
- основні психічні функції та їх фізіологічні механізми, співвідношення природних і соціальних факторів у становленні психіки, розуміти значення волі та емоцій, потреб і мотивів, а також несвідомих механізмів у поведінці людини;
- дані наукових досліджень стосовно особистості, її формування в процесі соціалізації, основні закономірності та

У результаті вивчення даного курсу студент повинен **знати**:

1. Історію розвитку соціальної допомоги та соціальної роботи за кордоном від античного суспільства до наших днів.
2. Історичні етапи розвитку вітчизняної соціальної роботи.
3. Основні напрямки, школи та представників західної та вітчизняної соціальної роботи.

Вміти:

1. Аналізувати основні здобутки та визначати проблеми кожного із історичних етапів в розвитку соціальної роботи.
2. Розрізняти особливості і специфіку «закритої» та «відкритої» системи призначення в історії соціальної роботи.
3. Використовувати знання з історії соціальної роботи для поглибленого дослідження теорії і методів соціальної роботи.

Курс «Історія соціальної роботи» є теоретичною основою для успішного засвоєння інших курсів, таких як «Теорія соціальної роботи», «Менеджмент соціальної роботи», «Технологія соціальної роботи», «Економіка соціальної роботи».

Для студентів заочної форми навчання передбачена самостійна робота.

Курс завершується іспитом.

**5. Навчально-методичний план вивчення дисципліни
«Історія соціальної роботи в Україні»**

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
			<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів ESTS	Галузь знань 1301 соціальне забезпечення	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.130102 Соціальна робота		
Модулів _____		<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів _____			1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин			1-й
		<i>Лекції</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання:	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр		4 год.
Аудиторних _____		<i>Практичні, семінарські</i>	
			1 год.
самостійної роботи студента _____		<i>Лабораторні</i>	
			1 год.
		<i>Самостійна робота</i>	
			6 год.
		<i>НДЗ:</i>	год.
		<i>Вид контролю: підсумкове тестування (Іспит)</i>	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання _____ дріб

для заочної форми навчання 4/1 _____ дріб

6. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні	лабораторні	індивідуальні	Самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Історія соціальної роботи в Україні.						
Тема 1. Предмет, специфіка, функції і структура курсу «Історія соціальної роботи в Україні». Історичні витоки та традиції розвитку благодійної діяльності в Україні.	1	1				1
Тема 2. Суспільна і приватна благодійність в Росії в другій половині ХІХ – поч. ХХ ст., та система соціального забезпечення в СРСР.	5	1				2
Тема 3. Становлення і розвиток соціальної роботи в сучасній Україні.	7	1	1			2
Тема 4. Соціальна робота за кордоном.	6	1				1
УСЬОГО	12	4	1			6

7. Тематика лекцій

Змістовий модуль 1

Предмет, специфіка, функції і структура курсу «Історія соціальної роботи в Україні». Історичні витоки та традиції розвитку благодійної діяльності в Україні.

Традиційні виміри поняття «соціальна робота». Структурні елементи соціальної роботи. Особливості історичного розвитку теоретичних та прикладних засад соціальної роботи. Специфіка курсу. Основні проблеми вивчення історичних етапів розвитку соціальної роботи в Україні і за її межами.

Гуманістичні почуття давніх слов'ян. Формування духовності в Київській Русі. Православне християнство і благодійність. Соціально-благодійна діяльність князя Володимира. Проблеми соціального захисту та соціальної підтримки населення Київської Русі в «Руській правді». Роль церкви в період міжусобиць та монголо-татарського нашестя. Соціально-економічний стан населення України під владою Литви та Польщі. Виникнення козацтва та формування нових гуманістичних відносин між людьми. Формування української народності з властивими етнокультурними рисами духовності.

Розвиток ідей благодійності в період Козацької республіки, зародження української державності. Суспільні реформи Петра I та розвиток традицій благодійності на Україні в умовах Російської імперії. Діяльність благодійних товариств і закладів в пореформений час (1861).

Суспільна і приватна благодійність в Росії в другій половині XIX – поч. XX ст., та система соціального забезпечення в СРСР.

Визначення поняття «благодійність». Основні соціально-економічні, правові та моральні чинники зростання благодійної діяльності на межі XIX-XX ст. в Росії. Суб'єкти суспільної благодійної діяльності. Благодійні заклади цього періоду, їх класифікація. Основні напрямки діяльності благодійних

закладів та товариств. Державні благодійні заклади. Меценатство як явище. Релігійне піклування. Благодійна діяльність підприємців.

Соціально-економічні, правові, ідеологічні та моральні фактори становлення системи соціального піклування у навчальний період функціонування радянської влади. Встановлення пенсій за віком. Допомога сільським мешканцям. Боротьба з дитячою безпритульністю. Допомога дітям-сиротам та вдовам фронтовиків в період Великої Вітчизняної війни. Специфіка і засоби соціальної допомоги у післявоєнний період. Соціальна політика радянської влади після смерті Сталіна. Політика радянської допомоги та захисту в період застою (1970-1980 рр.). Головні переваги та недоліки інституціалізації соціальної роботи в СРСР.

Становлення і розвиток соціальної роботи в сучасній Україні.

Становлення соціальної роботи в Україні як професійної діяльності в 1990-ті роки. Конституційні та соціально-правові чинники розвитку соціальної роботи. Підготовка соціальних працівників в вищих закладах освіти України. Інституціональна система соціальної роботи в Україні. Основні організації та державні заклади по захисту населення. Основні напрями їх діяльності. Інститути громадянського суспільства: їх роль та значення в розвитку соціальної роботи в Україні. Проблеми розвитку волонтерської діяльності в галузі соціальної роботи. Розвиток приватних форм благодійності.

Соціальна робота за кордоном.

Основні підходи до вирішення соціальних проблем: революційний, реформістський, антропологічний. Основні моделі соціальної підтримки населення в сучасному світі. Система соціального забезпечення в країнах Заходу. Соціальний захист населення у скандинавських країнах (Фінляндія, Швеція, Норвегія, Данія): охорона здоров'я, пенсійне забезпечення, догляд за людьми похилого віку, дитяче дошкільне виховання, допомога багатодітним

сім'ям і матерям-одиначкам, безробітним, інвалідам, страхування по причинах хвороби та нещасних випадків.

Соціальна робота в Німеччині та Нідерландах. Функції соціального працівника Соціальні служби: загальні і спеціальні Методи соціальної роботи: індивідуальна робота, робота з групою, робота на вулицях, соціальне навчання.

Система соціальної захищеності в США. Соціальне страхування. Пенсії по старості. Допомога безробітним. Забезпечення гарантованого доходу. Медичне страхування. Житлова політика та житлові субсидії. Зміст та розвиток реабілітаційних програм в США. Волонтерські засади соціальної роботи в США.

Специфіка і переваги основних технологічних моделей соціальної політики та соціальної підтримки населення у сучасному світі.

8. Плани семінарських занять

Практичне заняття 1

Історичний розвиток фахової соціальної роботи в Україні.

Питання для обговорення:

1. Порівняльний аналіз періодизації зарубіжної та вітчизняної соціальної роботи.
2. Філософія допомоги як базова концептуальна ідея в становленні вітчизняних теорій соціальної роботи.
3. Передумови розвитку сучасного етапу вітчизняної соціальної роботи.
4. Відображення державно – громадської опіки в теоретичних засадах соціальної роботи.
5. Медико – соціальні підходи до соціальної роботи в повоєнні роки.
6. Основні тенденції княжого піклування з X по XIII ст.
7. Інститут церкви як носій державної ідеології та філософії допомоги.
8. Історичні тенденції світської благодійності.

9. Передумови становлення державного забезпечення на початку XX ст.
10. Система соціального захисту в сучасній Україні.
11. Становлення державного піклування та суспільної благодійності в Одесі (кінець XVIII - 60-ті рр. XIX ст.) Новоросійський університет у розвитку благодійності в Одесі. (друга половина XIX – початок XX ст.)
12. Діяльність благодійних організацій в Україні сьогодні. Еволюція людських потреб в умовах сучасної трансформації українського суспільства

9. Контрольна робота для студентів заочної форми навчання

Варіант контрольного завдання відповідає останній цифрі номер залікової книжки студента.

При підготовці відповідей на питання контрольної роботи студент повинен ознайомитись з основними навчальними посібниками, які перелічені в списку літератури. Необхідно знайти глави чи розділи, у яких міститься матеріал щодо конкретного питання; потім ретельно вивчити (прочитати, зрозуміти, можливо законспектувати) даний матеріал. У контрольній роботі треба концентровано викласти основний зміст відповідей на поставлені питання. В цілому в контрольній роботі повинні бути відповіді на кожне питання, які є відображені у певному варіанті завдання. По кожному питанню необхідно зробити стислий висновок.

Для підготовки відповідей необхідно також вивчити не тільки навчальну літературу, але й додаткову літературу. Вона також є у списку. Це, в основному, першоджерела – праці провідних вітчизняних та закордонних науковців XIX-XX ст., які потрібно прочитати й зрозуміти основні ідеї цих авторів. Обсяг контрольної роботи – 6-10 сторінок друкованого тексту, відповідно вдвічі більше – рукописного.

Наприкінці роботи потрібно вказати ті навчальні посібники, додаткову літературу, які були використані при написанні контрольної роботи. Підготовка

контрольної роботи – це не тільки конспектування навчальної літератури, але й творчий процес. Саме тому відповіді на питання повинні бути досить повними, самостійними, відобразити рівень загальної культури та спеціальні знання студентів.

Особливу увагу слід приділити оформленню контрольної роботи. Вона повинна бути виконана охайно та ретельно. На першій сторінці потрібно написати прізвище ім'я та по-батькові студента, вказати факультет, назву навчального закладу, дисципліну, з якої виконується контрольна робота, варіант контрольного завдання. Кожна відповідь розпочинається з назви питання, закінчується висновком. Кожна відповідь починається з нової сторінки.

Варіанти контрольних завдань.

Варіант 1

1. Поняття «соціальна робота», «соціальна підтримка», «соціальна допомога», «соціальний захист».
2. Розвиток благодійності в часи Київської Русі.

Варіант 2

1. Структурні елементи соціальної роботи, їх характеристика.
2. Християнство і благодійність. Релігійні заклади та їх роль у системі соціальної допомоги

Варіант 3

1. Соціально-благодійна діяльність князя Володимира.
2. Система соціального захисту у США.

Варіант 4

1. Діяльність благодійних товариств і закладів в Україні у 19 ст.
2. Становлення соціальної роботи як професійної діяльності в Росії в 90-ті роки.

Варіант 5

1. Поняття «благодійність», «підтримка», «піклування».
2. Розвиток приватних форм благодійності в Україні в 90-ті роки ХХ ст.

Варіант 6

1. Основні підходи до вирішення соціальних проблем в сучасному світі.
2. Система соціального захисту у Німеччині.

Варіант 7

1. Головні технологічні моделі соціальної політики та соціальної підтримки населення в сучасному світі: загальна характеристика.
2. Традиційні виміри поняття «соціальна робота».

Варіант 8

- 1.Европейський досвід соціального захисту та соціальної підтримки населення; його переваги та недоліки.
2. Поняття «соціальна допомога».

Варіант 9

1. Основні напрями розвитку системи соціального захисту США.
2. Система державних закладів благодійності в Росії наприкінці XIX ст.

Варіант 10

1. Патерналістська модель соціальної політики в СРСР: її специфіка, переваги, недоліки.
2. Меценатство як явище: сутність, специфіка.

10. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Антология социальной работы в России./ Сост. Фирсов М.В. – М., 1994 – 1995.
2. Андреева И.Н. Очерки истории социальной помощи в России (X - начало XX века). – М.,1996.
3. Аничков Е.В. Язычество и Древняя Русь. СПб.,1914.
- 4.Бадя Л.В., Демина Л.И. и др. Исторический опыт социальной работы в России. – М., 1994.
5. Бернлер С.И и др. Теория социально – психологической работы. – М.,1992.

6. Введение в законодательство о социальной защите в странах – членах Европейского сообщества. – М., 1995
7. Взаимосвязь социальной работы и социальной политики. – М., 1997.
8. Григорьев С.И. и др. Теория и методология социальной работы. – М., 1994.
9. Горілий А.Г. Історія соціальної роботи: Навчальний посібник. – Тернопіль: «Астон», 2004.
10. Дорье Ж и др. Социальное страхование во Франции. Presses, 1983.
11. Добродійна діяльність і меценатство в Україні. – К., 2003.
12. Иванова Е.В. и др. Зарубежный опыт социальной работы в рамках российской благотворительности. – М., 2001.
13. Козлов А.А. Социальная работа за рубежом: состояние, тенденции, перспективы. – М., 2001.
14. Лукашевич М.П. та ін. Соціальна робота в Україні: теоретико – методичні засади. – К.: МАУП, 2001.
15. Основы социальной работы: учебник. / Под ред. П.Д.Павлюка. – М., 1997.
16. Попович Г. Соціальна робота в Україні і за рубежом. – Ужгород: Гражда, 2000.
17. Прюс Ф. и др. Социальное государство и социальная система в ФРГ. Грайфсвальд, 1998. Панова А.м. и др. – М., 1997.
18. Саппс М. и др. Опыт социальной работы. – М., 1994.
19. Социальная работа в Германии и Австрии. / Под ред. Зимней И.А. – М., 1992.
20. Фирсов М.В. Методологические проблемы институционализации социальной работы. – М., 2000.
21. Фирсов М.В. Социальная работа в России: теория, истоки, общественная практика, - М., 1996
22. Холостова Е.И. Генезис социальной работы в России. - М., 1994.
23. Энциклопедия социальной работы: в 3 т. – М., 1994.

Додаткова

1. Бернлер Г. и др. Теория социально – психологической работы, - М., 1992.

2. Блок М. Короли – чудотворцы. – М.,1998.
3. Блонский П.П. Избранные педагогические и психологические сочинения: в 2 т. – М.,1979.
4. Гуревич А.Я. Средневековый мир: культура средневекового большинства. – М.,1990.
5. Жуков В.И. Российское образование: истоки, традиции, проблемы. – М.,2001.
6. Карсавин Л.П. Монашество в Средние века. – М.,1992.
7. Клибанов А.И. Духовная культура средневековой Руси. – М.,1994
8. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада. – М.,1992..
9. Мей Р. Искусство психологического консультирования. -М.: Класс, 1994.
10. Мустаева Ф.А. Основы социальной педагогики. – М.,2001.
11. Нещеретный П.И. Исторические корни и традиции развития благотворительности в России. – М.,1998.
12. Нельсон – Джоунс Р. Теория и практика консультирования. СПб, 2000.
13. Новикова С.С. Институционализация академической социологии в России и на рубеже веков. – М.,2000.
14. Обучение социальной работе: Преемственность и инновации./ под. ред. . Ш. Рамон и др..- М.,1996.
15. Павлов – Сильванский Н. Проекты реформ в записках современников Петра Великого: Опыт изучения руських проектов и неизданных текстов. –М.,2000.
16. Роджерс К. Взгляд на психотерапию, становление человека, - М.,1994.
17. Социальная политика Швеции. – М.,1999.
18. Социальное обеспечение в зарубежных странах. – М.,1998.
19. Трудотерапия в Великобритании и Франции. – М.,2000.
20. Тебиев Б.К. На рубеже веков. – М.,1996.
21. Фроянов И.Я. Древняя Русь. СПб.,1995.
22. Фирсов М.В., Студенова Е.Г. Теория социальной работы. –М.: Владос,2000.
23. Шацкий С.Т. Избранные педагогические сочинения : в 2 т. – М., 1980.

24. Ястрибицкая А.Л. Средневековая культура и город в новой исторической науке. – М., 1995.

11. Екзаменаційні питання для перевірки знань

1. Предмет курсу «Історія соціальної роботи».
2. Специфіка курсу «Історія соціальної роботи в Україні».
3. Традиційні виміри поняття «соціальна робота».
4. Структурні елементи соціальної роботи.
5. Проблеми вивчення історичних етапів розвитку соціальної роботи в Україні.
6. Історичні традиції благодійної діяльності в Україні.
7. Формування благодійної духовності в часи Київської Русі.
8. Православне християнство і благодійність.
9. Соціально-благодійна діяльність князя Володимира.
10. Проблеми соціального захисту та соціальної підтримки населення Київської Русі в «Руській правді».
11. Благодійна діяльність епохи козацтва.
12. Суспільні реформи Петра I та розвиток традицій благодійності на Україні в умовах Російської імперії..
13. Визначення поняття «благодійність».
14. Суб'єкти суспільної благодійної діяльності.
15. Благодійна діяльність в Російській імперії наприкінці XIX ст.
16. Державні заклади допомоги населенню в Російській імперії наприкінці XIX ст.
17. Приватні благодійні заклади в Росії на межі XIX-XX ст.
18. Релігійне піклування в Росії у XIX-XX ст.
19. Благодійна діяльність підприємців України (поч. XX ст.).
20. Система соціального забезпечення в СРСР: загальна характеристика.
21. Система соціального забезпечення та допомоги у перші роки радянської влади.

22. Система соціального забезпечення та допомоги у довоєнні часи в СРСР.
23. Соціальна політика в часи Великої Вітчизняної війни.
24. Соціальна допомога населенню у післявоєнні часи та в 1950-ті рр.
25. Політика та засоби соціальної допомоги в період застою
26. Головні переваги та недоліки системи соціального захисту населення в радянські часи.
27. Становлення соціальної роботи як професійної діяльності в Україні в 1990-ті рр. XX ст.
28. Основні підходи до вирішення соціальних проблем: загальна характеристика.
29. Основні технологічні моделі соціальної політики в сучасному світі.
30. Соціальний захист населення в Німеччині та Нідерландах.
31. Соціальний захист населення в скандинавських країнах.
32. Система соціального захисту в США.
33. Патерналістська модель соціальної політики.
34. Активна модель соціальної політики.
35. Реабілітаційна модель соціальної політики.

11. Тестові питання для перевірки знань

- 1. Соціальна робота як вид професійної діяльності утвердилась**
100 лет назад, 50 лет назад, 80 лет назад, 120 лет назад
- 2. Кто является основоположником украинской школы социальной работы**
Фирсов М.В, Коваль Л.Г, Зверева И.Д., Мигович И.И
- 3. Подберите правильное определение функциям**
Коммуникативная (б) Организаторская (а) Прогностическая (в)
а.) Характеризует соц. работу с позиции социального менеджмента
б.) Обеспечивает взаимодействие между субъектами и объектами соц. работы
в.) Выполняет стратегические и тактические задания
- 4. В каком году и где был открыт первый в мире институт соц. работников**
1899 Амстердам, 1908 Англия, 1898 США, 1909 Германия
- 5. Что является одним из древнейших видов проявления гуманистических качеств**
Призрение, Жалость, Филантропия, Милостыня

6. В архаический период благотворительности самым распространенными видами помощи было

Кормление по домам , Учреждения для нищих

7. «Институт старцев» появился в

Архаический период, Период общественной благотворительности,

Период государственной благотворительности

8. Термин «protlach» определил

Франц Боас , Дж. Форд, В. ГерьеКр. Ул. Хан

9. А.И.С.Р. (США) основываясь на концепции социального контроля, оформилась как идеология протестантов, как движение

Квакеров, сеттльментов, "отеческих опекунов", кальвинистов.

10. В XI ст. вышел Изборник, который сформулировал "теорию милостыни" или "теорию общественного примирения и согласия"

1077, 1076г., 1079г, 1078г

11. «Русская правда» была издана

Владимиром Мономахом, Ярославом Мудрым

Иваном Грозным, Борисом Годуновым

12. «Духовная детям» была составлена

Владимиром Мономахом, Ярославом Мудрым

Иваном Грозным, Борисом Годуновым

13. «Домострой» был издан в

IX в, X в, XV в., VI в

14. Благодаря какому документу при Иване Грозном было признано регулировать попечение о нищих со стороны государства

Стоглав, Домострой, Русская правда, Изборник

15. Когда появился указ о «Забрании нищих, притворяющихся увечными, о пересылке оных на прежние жительства, и о наказаниях их, когда пойманы будут в нищенстве во второй раз»

1667, 1697, 1691, 1678

16. В каком году создается Попечительство императрицы Марии Федоровны для глухонемых

1898 г., 1990 г., 1896 г., 1997 г.

17. Учение о «сяо» было разработано

Конфуцием, Хамураппи, Тутанхамоном

18. При каком императоре еще до н.э. было организовано первое благотворительное учреждение

Плиний Младший , Император Август, Марк Аврелий, Плиний Старший

19. В каком году был издан свод канонических законов- Decretum

1100, 1110, 1000, 1111

20. Где зародилось понятие «филантропия»

Др. Рим, Др. Греция, Др.Эгипет, Др. Индия

21. «Законы Ману» имели место в

Др. Рим, Др. Греция, Др.Эгипет, Др. Индия

22. «Ятрейи» - это

Места по уходу за больными, Места, где кормили нищих
Места, где нищих обучали ремеслу, Места, где проживали нищие

23. «Дом Господа» был открыт

542 г. в Лионе, 524 г. в Лионе, 523 г. в Лионе, 521 г. в Лионе

24. В каком году в Антверпене была учреждена «Палата бедняков»

1545, 1458, 1548, 1485

25. Ксендохии – это

Католические монастыри, Богадельни для убогих,
Странноприимные дома, Столовые для нищих

26. «Каритас» - это

Католическая организация, Православная организация
Иудейская организация, Мусульманская организация

27. Против идеализации нищенства вступали представители

Православия, Протестантизма, Католицизма, Иудаизма

28. Закят – это

Учение о заботе к нищим, Учение о сочувствии к нуждающимся
Правило жертвоприношения, Обязательный налог в пользу нищих

29. Практика прощения долгов была распространена у

Древних египтян, Древних греках, Древних евреех, Древних римлянах

30. Цдака Гдола – это

Название столовых, Название богаделен
Название благотворительных обществ,
Название мест для больных и прокаженных

31. Благодаря Петру Первому были построены

Смирительные дома, Прядильные дома
Сиротские дома, Дома для больных

32. Первый в России приют для незаконнорожденных детей был основан

В 1706, В 1700, В 1705, В 1704

33. Монополия церкви на продажу восковых свеч была введена

Петром Первым, Иваном Грозным, Владимиром Великим
Екатериной Второй

34. Долгаузы – это

Дома для женщин, Дома для детей
Дома для умалишенных, Дома для инвалидов

35. Кем был создан «Медико-филантропический комитет»

Петром Первым, Александром Первым
Марией Федоровной, Елизаветой Алексеевной

36. «Императорское Человеколюбивое общество» возникло в

1800, 1802, 1801, 1803

37. В структуре какого общества были созданы «Благодетельный комитет», «Ученый комитет», «Попечительский комитет», «Юридический комитет»

«Императорское Человеколюбивое общество», «Медико-филантропический комитет»

«Комиссия прошений», «Благодетельное общество»

38. Уставом какого князя социальное попечительство было передано в покровительство церкви

Князь Владимир, Князь Олег Князь

Александр Ярославович, Князь Игорь

39. Общество Благотворительности возникло в 90-е гг. XIX ст

В Лондоне, в Амстердаме, в Москве, в Киеве

40. Первое учебное заведение ориентированное на социальную работу возникло в 1899 г

В Лондоне, в Амстердаме, в Москве, в Киеве

41. Общепринятым классиком теории и методологии социальной работы является

Мери Ричмонд, Алис Саломон. Джейн Адамс. Абрахам Флекснер

42. «Гильдия соседей» была основана в

1899, 1888, 1886, 1889

43. В благотворительной организации «Гильдия соседей» участвовала

Мери Ричмонд, Алис Саломон, Джейн Адамс, Абрахам Флекснер

44. Международный комитет социальных школ возглавила в 1929 г

Мери Ричмонд, Алис Саломон, Джейн Адамс, Абрахам Флекснер

45. Киевское общество предоставления помощи бедным возникло

1844, 1843, 1845, 1846

46. В 1882 г. на территории Российской империи были открыты благодаря И. Кронштадскому

Дома Трудолюбия, Дома Смирения, Дома Приюты

47. Общество сестер милосердия Красного креста в Киеве было основано в

1878, 1879, 1897, 1887

48. В XIX ст., в Российской империи финансовая помощь некредитоспособным налогоплательщикам с целью предупреждения разорения их производства или хозяйства

Эмерительные кассы; Ссудно - благотворительные капиталы;

Единовременные пособия к различным праздникам;

Местные благотворительные общества;

49. В каком году Бисмарк ввел обязательное пенсионное страхование

1889, 1898, 1880, 1890

50. В каком городе появилась страховая компания «Днестр» в 1895 г.

Львов, Белгород, Николаев, Одесса

51. Кредитное дело и развитие кооперативов в Украине возникло

В конце XIX в, в начале XX в, в начале XXI в, в конце XX в

52. Закон о бедных был принят в Англии в

1600, 1601 1602 1603

53. Национальная конференция благотворительности и преобразования была созвана в

1873 1874 1875 1876

54. В каком году в США законом о социальном страховании были установлены пенсии по старости и пособия по безработице

1935 1936 1937 1938

55. Что необходимо было иметь каждому церковному приходу в Швеции с 1862 г

Дома-Столовые, Дома- Богадельни, Дома-Больницы, Дома для Бедных

56. Общественный союз покровительства в 1866 г создается в

Лондоне, Амстердаме, Стокгольме, Женеве

57. Бихевиоризм изучает

Помощь в бытовой и хозяйственной сферах

Распределение излишков продуктов

Добровольное благодеяние, Поведение человека

58. Первым кто стал исследовать малые группы людей был

Пиаже Жан, Левин Курт, Георг Каспар, Алвин Зандер

59. В Чикагском университете объектом исследования были

Дети, Инвалиды Бродяги Вдовы

60. Германский благотворительный союз заботы о бедных был основан в

1881, 1882, 1879 1880

61. Богадельни – это

Социальные учреждения для людей, не имеющих родственников

Учреждения, где отбывали наказание несовершеннолетние

Учреждения, где обучали различному ремеслу

62. Девиантность – это

Отношение к человеку

Процесс содержания людей в лечебных учреждениях

Характеристика поведения, которая не совпадает с социальными нормами и ценностями

63. Братчина – это

Стародавний обычай славян

Система ценностных ориентаций

Дома для бедных

64. Социальное страхование и социальную помощь оказывает

Международная организация труда, Европейский Союз

Международный Банк Реконструкции и Развития

65. Германия, Франция, Бельгия, Люксембург относятся к группе стран, где социальная защита базируется на

Страховых накоплениях

Договорно-страховых принципах

Смешанной группе социального обеспечения

66. В Германии Закон о раннем выходе на пенсию был принят в

- 1982, 1984, 1948, 1981
- 67. Какой закон регулирует в Швеции социальную защиту населения с 1962 г.**
 Закон о всеобщем страховании, Закон о социальных пенсиях
 Закон о социальных пособиях
- 68. Программа «Медикэр» предоставляет**
 Право на выплату пособия по безработице
 Право на выплату пособия
 Право на медицинское страхование лицам в возрасте 65 лет и старше
- 69. Кто является современным представителем социальной работы в Британии**
 Пиаже Жан, Левин Курт, Франц Боас, Алвин Зандер
- 70. В какой период социальная работа оформилась как профессиональная деятельность**
 1900-1940 1940-1970 1970-1990
- 71. В какой период американская модель социальной работы проводила экспансию**
 1900-1940 1940-1970 1970-1990
- 72. В какой период произошло повсеместное распространение в системе школ, западной модели социальной работы**
 1900-1940 1940-1970 1970-1990
- 73. Какой термин появился в США в 1956 году**
 Социальный психолог Социальный работник
 Семейный психолог Социальный школьный работник
- 74. Служба «Гайденс» - это**
 Социально-консультативная служба
 Реабилитационная служба
 Психолого-педагогическая служба
- 75. Френком Парсонсом была организована**
 Служба «Медикер» Служба «Гайденс» Служба «Армия спасения»
- 76. Кто и когда образовал международную организацию Красного креста**
 Анри Дюнан 1919 г Френк Парсонс 1918 Теодор Монуар 1917
- 77. Армия спасения является**
 Военной организацией, Медицинской организацией
 Религиозной организацией, Психологической службой
- 78. Вильям Бут в 1865 году организовал**
 Организацию «Красный крест»
 Организацию «Армию спасения»
 Общество «Анонимные алкоголики»
- 79. Программа Общества «Анонимные алкоголики» изложена в**
 12 шагах, 12 планах, 12 ступенях, 12 грехах
- 80. Общество «Анонимные алкоголики» возникло**
 В 1933 г, в 1934 г, в 1935 г, в 1936 г.

81. Устав организации «Анонимные алкоголики» изложен в книге «Анонимные Алкоголики», которая вышла в 1939 году.

«12 шагов анонимных алкоголиков», которая вышла в 1938 году

«Анонимные Алкоголики», которая вышла в 1938 году.

«12 шагов анонимных алкоголиков», которая вышла в 1939 году

81. Медикэр – это

программа медицинского обслуживания инвалидов

программа медицинского обслуживания детей

программа медицинского обслуживания военных

программа медицинского обслуживания пенсионеров

82. . Медикэр была создана в

1966, 1965, 1967, 1964

83. Медикейд - это программа

Медицинского обслуживания лицам, живущим ниже «черты бедности».

медицинского обслуживания детей

программа медицинского обслуживания военных

программа медицинского обслуживания пенсионеров

84. Какие группы населения получали пенсионное обеспечение со второй половины 20-х гг. XX в. в СССР.

Все группы населения Рабочие и служащие Крестьянство

85. З якого року пенсійне забезпечення по інвалідності було розповсюджено на робітників усіх галузей в радянському союзі

1926 1927 1931 1932

86. З 1922 р. для самозабезпечення і патронажу сільських жителів в СРСР були створені

Комітети громадської допомоги Комітети народного господарства

Комітети допомоги селянству

87. Міністерство соціального забезпечення, яке утворилось у 1949 р. в СРСР здійснювало допомогу в яких напрямках

Соціальне забезпечення військовослужбовців

Соціальне забезпечення робітників та службовців

Соціальне забезпечення колгоспників

В усіх трьох напрямках

88. В якому році законом Верховної Ради СРСР було закладено початок загального пенсійного забезпечення трудящих

1954 1955 1956 1957

89. Основні напрями державної молодіжної політики визначені законом 1992 р. який має назву

Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в країні

Про зайнятість населення

Про запровадження адресної соціальної політики

90. З якого року діє закон «Про благодійництво і благодійні організації»

1997 1998 1999 2000

91. В якій країні існує взаємодопомоги «денна мама»

Німеччина Україна США Франція

92. «Кіндер кер» це

Американські дитячі заклади Німецькі дитячі заклади

Англійські дитячі заклади

93. Коли в США був прийнят закон Про запобігання поганого поводження з дітьми та ліквідації його наслідків

1974 1975 1976

94. Сімейний проект «мостова сім'я» був розроблений у Великобританії

Для того, щоб доплати розмістити дітей у прийомні сім'ї

Для того, щоб прийомні сім'ї могли брати дітей з інших країн

Після невдалого розміщення дітей у прийомні сім'ї

95. Коли почали працювати хоспісні центри

З початку 1970-х рр. З середини 1970-х рр. З кінця 1970-х рр.

96. Мета хоспісу- є

Надати допомогу безпритульним іноземцям

Надати допомогу невиліковно хворим

Надати допомогу дітям – сиротам

97. Перший лікувально - педагогічний центр для сумісного життя хворих та здорових людей був засован в Шотландії

В 1938 р. Гаррі Пентом В 1939 р. Карлом Кенігом В 1937 р. Меррі Річмонд

98. Який проект був розроблен в Голландії для молоді, яка не має постійного місця існування та не мають судимості

Проект TT Проект VT Проект PPI Проект HVT

Проект NP

99. Який проект був розроблен в Голландії для дітей, які здійснюють постійну втечу з інтернатів

Проект TT Проект VT Проект PPI

Проект HVT Проект NP

100. Який проект був розроблен в Голландії для підлітків, які мають умовну судимість

Проект TT Проект VT Проект PPI

Проект HVT Проект NP

101. Термін «соціальний працівник» як юридичне визначення професії існує з

1956 р 1957 р 1958 р

102. «Аніматор» - це

Педагог- психолог

Організатори позаурочної діяльності дітей у вільний час

Професійні соціальні працівники

103. Для виховання молоді в Швеції створені

Підліткові клуби Кризові центри Притулки для підлітків

104. К працівникам сфери соціального забезпечення можна віднести

Листонош двірники Фармацевти

105. Яка країна витрачає більш всього відсотка внутрішнього валового продукту на освіту

Японія Франція Канада Ізраїль

106. Мамзери – це

Соціальні працівники в Ізраїлі

Дитина, яка народилась поза шлюбом

Діти, які не мають прийомних батьків

107. В якій країні існують обов'язкові дитячі садки для дітей 5-6 років

Канада Німеччина Ізраїль США

108. Яка країна першою включила до Конституції положення про рівність інвалідів

Канада Німеччина Ізраїль США

109. Яка країна має програму «Політика відносно інвалідів», згідно з якою, кожна фірма повинна мати кількість робочих місць для інвалідів

Японія Німеччина Ізраїль США

110. Яка країна працевлаштовує інвалідів, так як це вигідніше ніж сплачувати ім. пенсії та видатки

Німеччина Канада Ізраїль США

111. Які країни мають всі установи адаптовані для потреб інвалідів

Італія і Франція Німеччина Канада Ізраїль і США

112. В якій країні компанії які відмовляються надати роботу інвалідам обкладаються значним штрафом

США Японія Німеччина Ізраїль

85. С какого года пенсионное обеспечение по инвалидности было распространено на рабочих всех отраслей в советском союзе

1926 1927 1931 1932

86. С 1922 для самообеспечения и патронажа сельских жителей в СССР были созданы

Комитеты общественной помощи Комитеты народного хозяйства

Комитеты помощи крестьянству

87. Министерство социального обеспечения, которое образовалось в 1949 году.

По СССР осуществляло помощь в каких направлениях

Социальное обеспечение военнослужащих

Социальное обеспечение рабочих и служащих

Социальное обеспечение колхозников

Во всех трех направлениях

88. В каком году законом Верховного Совета СССР было заложено начало общего пенсионного обеспечения трудящихся

1954 1955 1956 1957

89. Основные направления государственной молодежной политики определены законом

1992 который называется

- О содействии социальному становлению и развитию молодежи в стране
О занятости населения
О введении адресной социальной политики
90. С какого года действует закон «О благотворительности и благотворительных организациях»
1997 1998 1999 2000
91. В какой стране существует взаимопомощи «дневная мама»
Германия Украина США Франция
92. «Киндер кер» это
Американские детские учреждения Немецкие детские учреждения
Английские детские учреждения
93. Когда в США был принят закон О предотвращении жестокого обращения с детьми и ликвидации его последствий
1974 1975 1976
94. Семейный проект «мостовая семья» был разработан в Великобритании
Для того, чтобы допугты разместить детей в приемные семьи
Для того, чтобы приемные семьи могли принимать детей из других стран
После неудачного размещения детей в приемные семьи
95. Когда начали работать хосписные центры
С начала 1970-х гг. С середины 1970-х гг. С конца 1970-х гг.
96. Цель хоспису- есть
Оказать помощь бездомным иностранцам
Оказать помощь неизлечимо больным
Оказать помощь детям - сиротам
97. Первый лечебно - педагогический центр для совместной жизни больных и здоровых людей был засован в Шотландии
В 1938 Гарри Пента В 1939 Карлом Кенигом В 1937 Мерри Ричмонд
98. Какой проект был разработан в Голландии для молодежи, не имеет постоянного места обитания и не имеют судимости
Проект TT Проект VT Проект PPI Проект HVT
проект NP
99. Какой проект был разработан в Голландии для детей, осуществляющих постоянную побег из интернатов
Проект TT Проект VT Проект PPI
Проект HVT Проект NP
100. Какой проект был разработан в Голландии для подростков, которые имеют условную судимость
Проект TT Проект VT Проект PPI
Проект HVT Проект NP
101. Термин «социальный работник» как юридическое определение профессии существует с
1956 г. 1957 г. 1958 г.
102. «Аниматор» - это

педагог-психолог

Организаторы внеурочной деятельности детей в свободное время

Профессиональные социальные работники

103. Для воспитания молодежи в Швеции созданы

Подростковые клубы Кризисные центры Приюты для подростков

104. К работникам сферы социального обеспечения можно отнести

Почтальонов дворники Фармацевты

105. Какая страна тратит больше всего процента внутреннего валового продукта на образование

Япония Франция Канада Израиль

106. мамзер - это

Социальные работники в Израиле

Ребенок, который родился вне брака

Дети, которые не имеют приемных родителей

107. В какой стране существуют обязательные детские сады для детей 5-6 лет

Канада Германия Израиль США

108. Какая страна первой включила в Конституцию положение о равенстве инвалидов

Канада Германия Израиль США

109. Какая страна имеет программу «Политика в отношении инвалидов», согласно которой, каждая фирма должна иметь количество рабочих мест для инвалидов

Япония Германия Израиль США

110. Какая страна трудоустраивает инвалидов, так как это выгоднее платить им пенсии и расходы

Германия Канада Израиль США

111. Какие страны имеют все учреждения адаптированы для нужд инвалидов

Италия и Франция Н имеччина Канада Израиль иСША

112. В какой стране компании, которые отказываются предоставить работу инвалидам облагаются значительным штрафом

США Япония Германия Израиль

Зміст

Вступ.....	3
Зміст курсу.....	7
Тематика лекцій.....	10
Плани семінарських занять.....	12
Контрольна робота для студентів заочної форми навчання.....	13
Список рекомендованої літератури.....	15
Екзаменаційні питання для перевірки знань.....	18
Тестові питання для перевірки знань	19

Навчальне видання

Гладченко Світлана Володимирівна

Методичні вказівки з курсу «Історія соціальної роботи в Україні»
для самостійної роботи студентів заочної форми навчання
напряму підготовки / спеціальності /6.130102
«Соціальна робота»

Видано в авторській редакції